

Türkiye'nin 2007 Yılı Lojistik Performans Endeksi (LPE) Sıralamasına Göre Kendisinden Önceki ve Sonraki 5 Ülke ile Karşılaştırmalı Analizi

A Comparative Analysis of Turkey with Previous and Next 5 Countries According to the 2007 Logistics Performance Index (LPE) Ranking

Nurullah EREM¹, Recep Kemal CERTEL²

¹Samsun Üniversitesi, Samsun

• nurullah.erdem@samsun.edu.tr • ORCID > 0000-0002-9892-8696

²Samsun Üniversitesi, Samsun

• recepkemalcertel@gmail.com • ORCID > 0000-0002-9255-9260

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received: 12 Eylül / September 2022

Kabul Tarihi / Accepted: 7 Kasım / November 2022

Yıl / Year: 2022 | **Cilt – Volume:** 3 | **Sayı – Issue:** 2 | **Sayfa / Pages:** 365-385

Atıf/Cite as: EREM, N. ve CERTEL, R.K. "Türkiye'nin 2007 Yılı Lojistik Performans Endeksi (LPE) Sıralamasına Göre Kendisinden Önceki ve Sonraki 5 Ülke ile Karşılaştırmalı Analizi".
Ondokuz Mayıs Üniversitesi İnsan Bilimleri Dergisi, 3(2), December 2022: 365-385.

Sorumlu Yazar / Corresponding Author: Nurullah EREM

Yazar Notu/ Author Note: * Bu çalışma V. Ulaştırma ve Lojistik Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.
1-2 Ekim 2021, Bartın.

TÜRKİYE’NİN 2007 YILI LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ (LPE) SIRALAMASINA GÖRE KENDİSİNDEN ÖNCEKİ VE SONRAKİ 5 ÜLKE İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ*

ÖZ:

Lojistik faaliyetlerin ülkeler bazında performansı Dünya Bankası tarafından Lojistik Performans Endeksi (LPE) adı verilen bir endeks yardımıyla ilk olarak 2007 yılında ölçülmüş, daha sonra 2010 yılından itibaren iki yılda bir ölçülmeye devam edilmiştir. Bu çalışmanın amacı 2007 yılında LPE’ye göre Türkiye’nin üst sırasında yer alan beş ülke (29. Yunanistan, 30. Çin, 31. Tayland, 32. Şili ve 33. İsrail) ile alt sırasında yer alan beş ülkenin (35. Macaristan, 36. Bahreyn, 37. Slovenya, 38. Çek Cumhuriyeti ve 39. Hindistan) LPE kriterlerine göre karşılaştırmalı olarak analiz edilmesidir. Çalışmada 2007-2018 yılları arasında Dünya Bankası tarafından 6 kez ölçülen LPE bilgileri baz alınarak analiz yapılmıştır. Dünya Bankası tarafından tespit edilen 6 kriter üzerinden ölçülen lojistik performansta her ülkenin beş üzerinden bir puanı ve sıralaması bulunmaktadır. 2007 yılında yapılan LPE’de Türkiye 3,15 puan ile 34. sırada yer almıştır. Yapılan karşılaştırmalı analiz sonucunda Türkiye’nin, 2012 ve 2014 yılında 11 ülke arasında 2. sırada yer alarak en iyi performans gösteren ülkeler arasında olduğu görülmüştür. 2018 yılında ise genel sıralamada 47. sırada olduğu ve 11 ülke arasında 10. sırada yer alarak en az performansa sahip ülkelerden birisi olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Lojistik, Lojistik Performans Endeksi (LPE), Uluslararası Ticaret, Türkiye.

A COMPARATIVE ANALYSIS OF TURKEY WITH PREVIOUS AND NEXT 5 COUNTRIES ACCORDING TO THE 2007 LOGISTICS PERFORMANCE INDEX (LPE) RANKING

ABSTRACT

Performances of countries in logistics activities were first measured by the World Bank with the help of an index called the Logistics Performance Index (LPE), and then it has continued to be measured every two years since 2010. The purpose of this study is to analyze comparatively the immediate five countries above Turkey (29. Greece, 30. China, 31. Thailand, 32. Chile and 33. Israel) and the immediate five countries below Turkey (35. Hungary, 36. Bahrain, 37. Slovenia, 38. Czech Republic and 39. India) in LPE 2007 according to LPE criteria. In the study, analysis

was made based on the LPE information measured 6 times by the World Bank between 2007 and 2018. Each country has a score and ranking out of five in logistics performance, which is measured over 6 criteria determined by the World Bank. In the LPE 2007, Turkey ranked 34th with 3.15 points. As a result of the comparative analysis, it has been seen that Turkey is among the best performing countries, ranking 2nd among the 11 countries in 2012 and 2014. In 2018, it has been determined that it is in the 47th place in the general ranking and is one of the countries with the least performance, ranking 10th among the 11 countries.

Keywords: *Lojistic, Logistic Performance Index (LPI), International Trade, Türkiye.*

GİRİŞ

Günümüzde uluslararası ticaretin en önemli bileşenlerinden birisi hiç kuşkusuz lojistikdir. Lojistik olmadan dış ticaretten söz etmek mümkün değildir. Ülkelerin birbirlerine sattıkları malları ulaştırmaları lojistik sayesinde mümkün olmaktadır. Lojistik taşımadan depolamaya, gümrüklemeden sigortalamaya birçok faaliyeti bünyesinde barındırmaktadır. Dünya Bankası 2007 yılından itibaren ülkelerin lojistik performansını bir endeks yardımıyla ölçmekte ve puana dayalı olarak ülkelerin lojistik performansını sıralamaktadır. Bu ölçümleri her ülkedeki lojistik firmaları ile anket soruları üzerinden yapmaktadır. 2010 yılından itibaren iki yılda bir yapılan ölçümler en son 2018 yılında yapılmıştır. Tüm değerlendirmeler altı kriter üzerinden yapılmaktadır. Çalışmada bu kriterlere ayrıntılı olarak yer verilecektir.

Bu çalışmada, 2007-2018 yılları arasında Dünya Bankası'na yayınlanan LPE verileri kullanılmıştır. 2007 LPE sıralamasına göre 34. sırada yer alan Türkiye'den önceki ve sonraki 5 ülke 2010, 2012, 2014, 2016 ve 2018 yıllarındaki LPE verileri dikkate alınıp Türkiye ile karşılaştırılarak değerlendirmeye tabi tutulmuştur. 2007 yılı endeks sıralamasında Türkiye'den (34) önce yer alan Yunanistan (29), Çin (30), Tayland (31), Şili (32) ve İsrail (33) ile Türkiye'den sonra gelen Macaristan (35), Bahreyn (36), Slovenya (37), Çek Cumhuriyeti (38) ve Hindistan (39) ülkelerinin lojistik performansları karşılıklı olarak analiz edilmiştir. Bu inceleme ve değerlendirmelerle büyük öneme sahip lojistik sektöründe Türkiye'nin daha iyi duruma gelebilmesi için neler yapılabileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1. LOJİSTİK KAVRAMI VE LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ (LPE)

Lojistik kavramı, günümüzde kullanılan en geniş anlamıyla hammaddenin kaynağından ürünün tüketildiği son varış noktasına kadar imalat haricinde ger-

çekleşen her türlü mal, hizmet ve bilgi akışı etkinliğini kapsayan bir süreç olarak değerlendirilebilir. Ayrıca lojistik etkinlikler, değişik bir işleyişe sahip olup tüketim ürünlerinin geri dönüşümü ve ekonomiye yeniden kazandırılma sürecinde de aktif bir rol oynamaktadır.^[1] Halk arasında daha çok bireylerin siparişlerinin kapılarına (işyerleri veya hanelerine) teslim edilmesi faaliyeti olarak da adlandırılan lojistik kavramı, elbette tek başına bu anlama gelmemektedir. Aynı zamanda içerisinde her türlü bilimsel araştırma konusunu, birçok araç, teknik, yöntem (stoklama, depolama, ulaştırma, ambalajlama vb.) ve stratejik faaliyetleri de barındırmaktadır.^[2]

Lojistik Yönetim Konseyi lojistiği şu şekilde tanımlamaktadır: Lojistik, müşterilerin ihtiyaçlarını karşılamak üzere her türlü ürün, servis hizmeti ve bilgi akışının, başlangıç noktasından tüketildiği son noktaya kadar olan tedarik zinciri içindeki hareketin etkili ve verimli bir biçimde her iki yöne doğru taşınması, depolanması, planlanması, uygulanması ve kontrol altında tutulması faaliyetidir.

Lojistiğin önemi gün geçtikçe artmaktadır.

Lojistiğin öneminin artmasında;^[3]

- Pazarların küresel hale gelmesi neticesinde üretim yeri ile dağıtım ve pazar arasında ürünlerin depolanmasında ve malzeme akışlarında artış olması,
- Üretim ve tedarik süreçlerinin geçmişe oranla gittikçe küreselleşmesi,
- Rekabetin her geçen gün daha fazla artması sonucu diğer süreçlerde maliyet avantajı sağlanmasının zorluğu,
- Rekabette avantaj elde edilebilmesi için doğru zamanda, doğru yerde, doğru malzeme akışını sağlama ihtiyacı,
- Dış kaynak kullanımındaki artışa paralel olarak malzeme, hizmet ve bilgi akışının da süratli, planlı ve doğru bir şekilde yapılmasına ihtiyaç duyulması,
- Müşteri beklentilerinin önem kazanmasıyla birlikte, ürün çevrim sürelerinin kısalması,

[1] İbrahim Halil Oğuz ve Demet Oğuz, "Türkiye Ekonomisinde Lojistik", *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 1/2, 2019, s. 66.

[2] Kemal Güven Gülen, *Lojistik Sektöründe Durum Analizi ve Rekabetçi Stratejiler*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, İstanbul 2010, s. 25.

[3] Muhittin Hakan Demir, *Çağdaş Lojistik Uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi, AÖF Yayınları, Eskişehir 2013, ss. 6-7; Birol Erkan, "Türkiye'de Lojistik Sektörü ve Rekabet Gücü", *ASSAM uluslararası Hakemli Dergisi (ASSAM-UHAD)*, 1/1, 2014, s. 47.

- Müşteri memnuniyetinin sağlanması için yeni nesil hizmetlerin (hızlı kargo, siparişlerin takip edilmesi ve iade ürünlerin adresten alınması gibi) kullanılması,

vb. unsurların etkili olduğu söylenebilir.

1.1. Lojistik Performans Endeksi (LPE) ve Ölçülmesi

Ülkelerin kendi aralarındaki rekabet durumlarını ölçmek için lojistik performans programları geliştirmeye çalışan Dünya Bankası, iş dünyasından profesyoneller ve akademik camiadan paydaşlarıyla birlikte Lojistik Performans Endeksini oluşturmuştur. Lojistik Performans Endeksi, ülkeler arasındaki rekabetin ölçüsünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Lojistik Performans Endeksi ve bunun alt göstergelerinin sistemsal olarak ölçümü yapılırken dünyanın birçok yerinden lojistik sektöründe çalışan üst düzey yöneticilerin tecrübe ve bilgisine dayanarak geliştirilmiş oldukları anket üzerinden ülkelerin performans endeksleri puan bazında sıralamalı olarak ölçülmüştür.^[4]

Ülkelerin Lojistik Performans Endeksi ilk olarak 2007 yılında ölçülmüştür. Ölçüm yapılırken yedi alan belirlenmiştir. 2007 yılından sonraki 2010, 2012, 2014, 2016 ve 2018 yıllarında ise Lojistik Performans Endeksinin ölçümünde sadece altı alan belirlenmiştir. Bu alanlar Tablo 1'de gösterilmiştir. Bu alt göstergeler belirlenirken son yıllarda yapılan teorik ve gözleme dayalı çalışmalar ile uluslararası lojistik firmalarında çalışan üst düzey yöneticiler ile yapılan derinlemesine mülakatlardan faydalanılmıştır. Lojistik Performans Endeksi ve alt kriterlerin ölçümünde 1 en düşük, 5 en yüksek puanı ifade edecek şekilde bir ölçek kullanılmıştır.^[5]

Ülkelere ilişkin açıklanan Lojistik Performans Endeks değerleri, bahsedilen alt kriterlerin ağırlıklı ortalaması alınarak hesaplanmaktadır.

[4] Tefik Şükrü Yapraklı ve Musa Ünalın, "Küresel Lojistik Performans Endeksi ve Türkiye'nin Son 10 Yıllık Performansının Analizi" *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 3/31, 2017, ss. 593-594.

[5] Cuma Bozkurt ve Funda Mermertaş, "Türkiye ve G8 Ülkelerinin Lojistik Performans Endeksine Göre Karşılaştırılması", *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 2/7, 2019, s. 109.

Lojistik Performans Endeksi (LPE) Ölçüm Kriterleri	LPE Kriterlerinin Kullanıldığı Yıllar	Açıklama
Gümrükleme Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Gümrük idareleri dâhil tüm sınır kontrol birimlerince yürütülen gümrük işlem ve süreçlerinin verimliliği (hız, basitlik, formalitelerin öngörülebilirliği)
Altyapı Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Ticaret ve taşımacılıkla ilgili altyapının kalitesi (liman, demiryolu, karayolu, bilgi teknolojileri)
Uluslararası Sevkiyatlar Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Rekabetçi fiyatlarla sevkiyat yapabilmeye kolaylığı
Lojistik Kalite ve Yetkinlik Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Lojistik hizmetlerin kalite ve yeterliliği (nakliye acenteleri, Gümrük müşavirleri)
Takip ve İzleme Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Sevkiyatların izleme ve takip edilebilirliği
Zamanlama Kriteri	2007-2010-2012 2014-2016-2018	Sevkiyatların alıcıya tayin edilen ve beklenen zamanda ulaşma sıklığı
Yerel Lojistik Maliyetler Kriteri	2007	

Tablo 1. Lojistik Performans Endeksinin Alt Kriterleri ve Kullanıldığı Yıllar

Kaynak: Dünya Bankası Lojistik Performans Endeksi 2018 Raporu ile (Mülga) Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 2012 Lojistik Raporundan derlenmiştir.

2007 yılında yapılan lojistik performans endeksi raporunda 150 ülkeye ait lojistik performans ortaya konulurken, bu sayı 2010 ve 2012'de yayınlanan raporda 155 ülkeyi, 2014-2016 ve 2018 yıllarında ise 160 ülkeyi kapsamıştır. Bazı yıllarda raporlarda yer alan ülkeler bazı yıllarda yer almamıştır. Tablo 2'de küresel LPE raporlarında bazı yıllarda yer almayan ülkelerin yıllara göre durumu gösterilmektedir.

Ülkeler	Olmadığı Yıl/Yıllar	Ülkeler	Olmadığı Yıl/Yıllar
Arnavutluk	2014	Mauritius	2016
Azerbaycan	2016	Karadağ	2007
	2018	Fas	2010
Bahamalar	2007		2014
Bangladeş	2012	Mozambik	2012
Botswana	2007		2018
		2018	Namibya
Brunei	2007	Nikaragua	2012
	2010		2018
	2012	Sao Tomé And Príncipe	2010
	2014	Sierra Leone	2014
Burundi	2010	Somali	2012
Orta Afrika Cumhuriyeti (C.A.R.)	2007	Sri Lanka	2016
	2010	Tanzanya	2018
	2016	Doğu Timor	2010
Kongo Dem. Cumh.	2007		2012
Kongo	2007		2014
Küba	2007		2016
Ekvator Ginesi	2007		2018
	2010	Trinidad ve Tobago	2007
	2012		2010
Etiyopya	2018		2012
Fiji	2007		2014
Gambiya	2016	Türkmenistan	2007
Gürcistan	2007		2012
İzlanda	2007	Uganda	2012
İran	2014		2014
Irak	2007	Yemen	2016
İsrail	2012	Zambia	2012
Leshoto	2010	Zimbabve	2010
Libya	2007		

Malawi	2010		
	2016		
Maldivler	2007		
Mali	2012		
Malta	2007		
Moritanya	2010		

Tablo 2. Küresel LPE Raporlarında Yıllara Göre Yer Almayan Ülkeler

Kaynak: Dünya Bankası, 2020 verilerinden derlenmiştir.

LPE ölçümünde kullanılan kriterler yıllar itibarı ile farklılık göstermemiştir. Sadece 2007 yılında ölçülen yerel lojistik maliyetler kriteri, sonraki yıllarda kriterler arasında yer almamıştır. Lojistiğin küresel ekonomi içerisindeki yeri günümüzde 10 yıl öncesine göre daha da iyi bilinmektedir. Lojistik hizmetlerin iyi olması firmaların maliyetlerini düşürmesinde etkilidir. Lojistik performans göstergesi ile firmalar ve ülkelerin, var olan eksikliklerini görmeleri ve bu alanda yapılması gereken yatırımları planlayarak rekabet avantajı sağlamaları da söz konusudur. Ülkeler LPE puanlarına göre dört grup altında değerlendirilmektedir. Bunlar:^[6]

LPE 1: Lojistikte kötü olan ülkeler,

LPE 2: Lojistikte kısmen iyi performans gösteren ülkeler,

LPE 3: Lojistikte istikrarlı performans gösteren ülkeler ve

LPE 4: Lojistik dostu ülkelerdir.

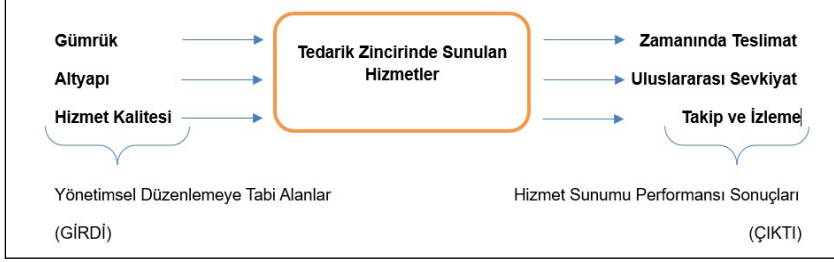
Lojistik dostu olan ülkeler 4 ve üzeri puan alırken, lojistikte kötü olan ülkeler ise 1 ve altında puan almaktadır.

Malların uluslararası piyasaya ne derece de rahat ve düşük maliyetle çıkabildiği de küresel lojistik performansın ölçümü ile belirlenmektedir. “Malların uluslararası pazara ulaştırılma kapasitesi” ya da “Ticaret lojistiği” gelişmekte olan ülkeler bakımından rekabet gücünün iyileşmesi, küreselleşmenin de meydana getirdiği avantajlardan yararlanma ve gittikçe birbirine daha fazla entegre olan dünyada yoksullukla mücadele için yaşamsal derecede önem arz etmektedir.^[7]

[6] Tuğrul Bayat ve Şuayip Özdemir, “Yeni Bir Lojistik Performans Endeksi Oluşturmak İçin Gerekli Olan Kriterlerin Belirlenmesi Üzerine Araştırma” V. *Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi, Mersin, 26-28 Mayıs 2016*, s. 3.

[7] Mehmet Kara, Lütfü Tayfur ve Hamit Basık, “Küresel Ticarete Lojistik Üslerin Önemi ve Türkiye”, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11/6, 2009, ss. 77-78.

LPE metodolojisine göre altı kriter arasında aşağıdaki Şekil 1'deki gibi bir ilişki bulunmaktadır:

Şekil 1. LPE Kriterleri Arasındaki İlişkiler

Kaynak: UTİKAD, 2018.

Şekil 1'de özetle; Gümrük, Altyapı ve Lojistik Hizmetlerin Kalitesi kriterleri yönetimsel düzenlemeye tabi alanlar olarak değerlendirilmekte ve tedarik zincirinde sunulan hizmetler için "GİRDİ" niteliği taşımaktadır. Öte yandan Zamanında Teslimat (zamanlama), Uluslararası Sevkiyat ve Takip ve İzleme kriterleri hizmet sunumunun performansının değerlendirilmesinde sonuçlar olarak değerlendirilmekte ve tedarik zincirinde sunulan hizmetler bütününe sağlanan girdilerin "ÇIKTI"ları olmaktadır.^[8]

2. TÜRKİYE'DE LOJİSTİK VE LOJİSTİK PERFORMANS ENDEKSİ (LPE)

Türkiye coğrafik olarak Avrupa ülkelerine, Orta Doğu ülkelerine ve Türk Cumhuriyetlerine yakın bir konumda bulunmaktadır. Bu sebepten ötürü lojistik üs olma ihtimali yüksek olan ülkelere biridir.^[9] Türkiye'de lojistik sektörü hızla gelişmektedir. Uluslararası birçok kuruluş Türkiye pazarına girmekte ve şirket birleşmeleri gerçekleşmektedir. Birleşmeler sonucunda teknoloji odaklı rekabet gelişmektedir.^[10] Türkiye'de lojistik sektörü 1980-90'lı yıllarda kara, hava, deniz, demiryolu ve kombine taşımacılık alanındaki yatırımlarla alt yapısını oluşturmuş, 2000'li yılların başında ise uluslararası şirketlerle iş birliğine giderek kalitesini artıran, dünya standartlarına ayak uyduran bir sektör haline gelmiştir.^[11]

[8] <https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/23460/lojistik-performans-endeksi-2018-veturkiye>

[9] Muazzez Babaçan, "Lojistik Sektörünün Ülkemizdeki Gelişimi ve Rekabet Vizyonu", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 3/1, 2003, ss. 12.

[10] Yavuz Kılıç, Meltem Aycan Karaatlı, Mehmet Fatih Demiral ve Yunus Pala, "Gelişmekte Olan Ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Lojistik Köyler: Türkiye Örneği", *Uluslararası Davraz Kongresi Kitabı*, 24-27 Eylül 2009, s. 743.

[11] <https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/23460/lojistik-performans-endeksi-2018-veturkiye>

Lojistik sektöründe zamanın ihtiyaçlarına binaen bir değişim söz konusudur. Değişimin en önemli nedenlerinden bir tanesi Türkiye'nin Avrupa ülkeleri ile Gümrük Birliği'ne girmesi neticesinde taşıma talebinde bulunanların değişen talepleri olmuştur. Şirketlerin birçoğu, mallarının sadece iki nokta arasında taşınmasını değil; depolanmasını, gümrüklenmesini, elleçlenmesini, ambalajlanmasını ve ihtiyaçlara göre dağıtılmasını da talep etmektedirler.^[12]

Ülkelerin geleceğinde söz sahibi olan ve diğer ülkelere nazaran mutlak üstünlüğe sahip olduğu sektörler, stratejik sektör denilmektedir. Bu açıdan bakıldığında lojistik sektörü Türkiye'nin stratejik sektörlerinden birisi olarak değerlendirilebilir. Bu durumu üç temel sebebe bağlamak mümkündür. Birincisi, ülkenin 3 tarafının denizlerle çevrili olması ve deniz kıyılarının liman yapmaya çok müsait olmasıdır. Lojistik sektörünün Türkiye'de stratejik sektör olmasının ikinci sebebi, ülkenin jeopolitik konumu ve Kıta Anadolu'nun geniş ovalara sahip olmasıdır. Stratejik olma yolunda üçüncü sebep ise Türkiye'nin geçmişinden gelen ve kültür haline gelmiş olan lojistik yeteneğidir.^[13]

LPE sayesinde ülkeler, rekabet avantajları elde edebilmek, konumlarını daha iyi seviyelere getirebilmek için gerekli olan kıyaslamaları yapma imkânına kavuşmuş olurlar. Tablo 3'te, 2007-2018 arasında ölçümlerin yapıldığı yılları içeren, alt kriterlerin de yer aldığı Türkiye'ye ait LPE'nin sonuçları verilmektedir.

Türkiye		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ													
		Genel LPE		Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
YIL	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	
2007	3,15	34	3,00	33	2,94	39	3,07	41	3,29	30	3,27	34	3,38	52	
2010	3,22	39	2,82	46	3,08	39	3,15	44	3,23	37	3,09	56	3,94	31	
2012	3,51	27	3,16	32	3,62	25	3,38	30	3,52	26	3,54	29	3,87	27	
2014	3,50	30	3,23	34	3,53	27	3,18	48	3,64	22	3,77	19	3,68	41	
2016	3,42	34	3,18	36	3,49	31	3,41	35	3,31	36	3,39	43	3,75	40	
2018	3,15	47	2,71	58	3,21	33	3,06	53	3,05	51	3,23	42	3,63	44	
Türkiye Ortalaması	3,33	35	3,02	40	3,31	32	3,21	42	3,34	34	3,38	37	3,71	39	

Tablo 3. Türkiye'nin 2007-2010-2012-2014-2016 ve 2018 Yılları LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2007-2010-2012-2014-2016-2018) verilerinden derlenmiştir.

[12] Yapraklı ve Ünalın, "Küresel Lojistik Performans Endeksi ve Türkiye'nin Son 10 Yıllık Performansının Analizi" 3/31, s. 593.

[13] Hakan Tunç ve Murat Kaya, "Türkiye'de Lojistik Sektörünün Gelişiminde Dış Ticaretin Rolü Üzerine Bir Nedensellik Analizi", *SDÜ Vizyoner Dergisi*, 7/14, 2016, s. 59.

Tablo 3'te, Türkiye'nin 2007-2018 yılları arasında ölçüm yapılan yıllar için, LPE kriterlerine göre sıralaması ve puanları yer almaktadır. Ülke LPE puanlarına bakıldığında devamlı 3'ün üzerinde kalan Türkiye ülke gruplarına göre LPE-3, yani "Lojistikte istikrarlı performans gösteren ülkeler" arasında olduğunu göstermektedir.

Küresel LPE listesinde 2007 yılında 150 ülke, 2010 yılında 155 ülke, 2012 yılında 155 ülke, 2014, 2016 ve 2018 yıllarında ise 160'ar ülke yer almıştır. Listelerde yer alan ülkeler genellikle aynı olup bazı ülkeler Tablo 2'de belirtildiği üzere bazı yıllarda listelerde yer almamıştır. Yani oluşan listeler tamamen aynı ülkelerden meydana gelmemektedir.

Tablo 3'e bakıldığında, Türkiye'nin LPE puanı ve sırasında yıllara göre dalgalanma olduğu görülmektedir. Türkiye, 2007 yılında 3,15 LPE puanı ile 150 ülke arasında 34. sırada yer alırken, 2010 yılında 155 ülke arasında 3,22 puanla 39. sıradadır, 2016 yılında 160 ülke arasında 3,42 puanla yine 34. sırada, 2018 yılının da ise 160 ülke arasında 3,15 puan ile 2007 yılı ile aynı LPE puanında olmasına rağmen sıralamada 47. sıraya gerilemiş durumdadır. Bu durum LPE sıralamalarının sadece ülkenin kendi performansı ile değil, diğer ülkelerin performansı ile de ilişkili olduğunu göstermektedir.

2007 yılında en iyi kriter olan "zamanlama", 2018 yılında da 3,63 LPE puanı ile en iyi performans gösterilen kriter olmuştur. Türkiye'nin en fazla aşama kaydetmesi gereken kriteri ise 2,71 LPE puanı ile "Gümrükleme" olmuştur. Tablo 3'te de görüldüğü üzere "Gümrükleme" 2018 yılında, diğer yıllara oranla en düşük seviyeye gerilemiştir. Yıllara göre inceleme yapıldığında Türkiye'nin "Zamanlama" kriterinde nispeten verimlilik sağladığı görülürken, diğer kriterlerin ise zaman içerisinde gelişme gösterdiği, ancak istenilen seviyelerde olmadığı tespit edilmiştir.^[14]

2.1. 2007 Yılı Dünya LPE Sıralamasına Göre Türkiye'nin Kendisinden Önceki ve Sonraki 5 Ülke ile Karşılaştırılması

Dünya Bankası tarafından yayınlanan 2007 yılı Lojistik Performans Endeksi sıralamasına göre Türkiye'nin üst sırasında ve alt sırasında yer alan 5 ülke ile Türkiye karşılaştırmalı olarak Lojistik Performans Endeksi (LPE) kriterleri açısından analiz edilmiştir.

[14] Bozkurt ve Mermertaş, "Türkiye ve G8 Ülkelerinin Lojistik Performans Endeksinde Karşılaştırılması", 2/7, s. 107.

2007	Genel LPE		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ											
			Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
ÜLKE	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Yunanistan	3,36	29	3,06	31	3,05	35	3,11	37	3,33	28	3,53	27	4,13	16
Çin	3,32	30	2,99	35	3,20	30	3,31	28	3,40	27	3,37	31	3,68	36
Tayland	3,31	31	3,03	32	3,16	31	3,24	32	3,31	29	3,25	36	3,91	28
Şili	3,25	32	3,32	24	3,06	34	3,21	34	3,19	35	3,17	37	3,55	44
İsrail	3,21	33	2,73	43	3,00	37	3,27	31	3,23	32	3,46	29	3,58	41
Türkiye	3,15	34	3,00	33	2,94	39	3,07	41	3,29	30	3,27	34	3,38	52
Macaristan	3,15	35	3,00	34	3,12	33	3,07	42	3,07	37	3,00	44	3,69	34
Bahreyn	3,15	36	3,40	22	3,40	27	3,33	27	2,75	59	3,00	47	3,00	84
Slovenya	3,14	37	2,79	40	3,22	29	3,14	36	3,09	36	2,91	52	3,73	33
Çek Cumh.	3,13	38	2,95	36	3,00	36	3,06	43	3,00	42	3,27	35	3,56	42
Hindistan	3,07	39	2,69	47	2,90	42	3,08	40	3,27	31	3,03	42	3,47	47

Tablo 4. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülke.

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2007) verilerinden derlenmiştir.

2007 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puan ve sırası Tablo 4'te verilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye 3,15 LPE puanı ile 34. sıradadır. Karşılaştırılan ülkeler içerisinde ise 6. sıradadır. 2007 yılında Türkiye'nin sıralama açısından en iyi performans gösterdiği kriter ise 3,29 LPE puanı ve 30. sıra ile "Lojistik Kalite ve Yetkinlik"tir. Listede 3,38 LPE puanıyla Türkiye'nin en yüksek puanı aldığı kriter "Zamanlama" olsa da başka ülkelerin bu alandaki performanslarının daha yüksek olması sebebiyle bu kriterdeki sırası 52 olmuştur. Türkiye'nin LPE genel puanından daha az puan aldığı 3 kriter bulunmaktadır. Bunlar 3,00 puanla "Gümrükleme", 2,94 puanla "Altyapı", 3,07 puanla "Uluslararası Sevkiyatlar"dır. Türkiye'nin kriterler arasında en düşük performansı "Altyapı" kriterinde gösterdiği görülmektedir. 2007 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Yunanistan, en kötü LPE performansını ise Hindistan göstermiştir.

Tablo 4'te, 5 Avrupa ülkesi (Yunanistan, Türkiye, Macaristan, Slovenya, Çek Cumhuriyeti), 3 Asya ülkesi (Çin, Tayland, Hindistan), 2 Ortadoğu ülkesi (İsrail, Bahreyn), 1 Güney Amerika ülkesi (Şili) yer almaktadır. Dünya Bankası tarafından ülkelerin gelirlerine göre ekonomik sınıflandırılması yapılmaktadır. Ülkelerin gelir gruplarına göre sınıflandırılmasında esas alınan eşikler aşağıda Tablo 5'te gösterilmiştir:

Ekonomiler	Kişi Başına Yıllık Ortalama Gelir (GNI) Eşiği (ABD doları)
Düşük Gelirli (Low income)	<1.035
Alt Orta Gelirli (lower-middle income)	1.036 – 4.045
Üst Orta Gelirli (upper-middle income)	4.046 – 12.535
Yüksek Gelirli (High-income)	>12,536

Tablo 5. Dünya Bankası tarafından ülkelerin gelir gruplarına göre sınıflandırılmasında esas alınan eşikler.

Kaynak: Dünya Bankası, 2019 verilerinden derlenmiştir.

Tablo 5'teki bilgilere göre Dünya Bankası (2019) tarafından kişi başına yıllık ortalama geliri 1.035 ABD dolarının altında kalan ülkeler düşük gelirli, 1.036 ile 4.045 ABD doları arasında kalan ülkeler alt orta gelirli, 4.046 ile 12.535 ABD doları arasında kalan ülkeler üst orta gelirli, 12.535 dolar üzerinde kalan ülkeler ise yüksek gelirli ülkeler olarak kabul edilmektedir.

2010	Genel LPE		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ											
			Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
ÜLKE	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çek Cumh.	3,51	26	3,31	27	3,25	34	3,42	17	3,27	35	3,60	27	4,16	19
Çin	3,49	27	3,16	32	3,54	27	3,31	27	3,49	29	3,55	30	3,91	36
İsrail	3,41	31	3,12	35	3,60	24	3,17	42	3,50	28	3,39	38	3,77	46
Bahreyn	3,37	32	3,05	37	3,36	30	3,05	54	3,36	30	3,63	26	3,85	39
Tayland	3,29	35	3,02	39	3,16	36	3,27	30	3,16	39	3,41	37	3,73	48
Türkiye	3,22	39	2,82	46	3,08	39	3,15	44	3,23	37	3,09	56	3,94	31
Hindistan	3,12	47	2,70	52	2,91	47	3,13	46	3,16	40	3,14	52	3,61	56
Şili	3,09	49	2,93	41	2,86	50	2,74	94	2,94	48	3,33	40	3,80	44
Macaristan	2,99	52	2,83	45	3,08	38	2,78	86	2,87	53	2,87	71	3,52	62
Yunanistan	2,96	54	2,48	68	2,94	45	2,85	73	2,69	65	3,31	43	3,49	67
Slovenya	2,87	57	2,59	60	2,65	58	2,84	76	2,90	50	3,16	50	3,10	103

Tablo 6. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2010 Yılı LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2010) verilerinden derlenmiştir.

2010 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puan ve sırası Tablo 6'da verilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye 3,22 LPE puanı ile 39. sıradadır. 2007 yılına göre 2010 yılında LPE puanı 3,15'ten 3,22'ye çıkmış olmasına rağmen sırası 34'ten 39'a gerilemiştir. Bu diğer ülkelerin Türkiye'ye göre daha iyi bir performans sergilediklerine

işaret etmektedir. 2010 yılında da karşılaştırdığımız 11 ülke içinde yine 6. sırada yer almaktadır. Burada dikkat çekici olan Çek Cumhuriyeti'nin 2007'de 3,13 puanla genel LPE'de 38. sırada iken, çok iyi bir performans ile 2010 yılında 3,51 puanla 26. sıraya yükselmiş olmasıdır. Kıyaslanan 11 ülke içinde Çin, Tayland ve İsrail ilk 5 ülke içindeki yerlerini korumuşlar, Bahreyn son 5'ten ilk 5'e yükselmiş, Yunanistan ve Şili son 5 ülke arasına gerilemiş, Macaristan, Slovenya ve Hindistan ise son 5'te yer almaya devam etmişlerdir. Türkiye 2010 yılında 3,94 "Zamanlama" kriteri puanı ile diğer kriterlere göre en yüksek puanı alarak iyi bir performansla 11 ülke içinde Çek Cumhuriyeti'nin ardından 2. sırada yer almıştır. "Gümrükleme" kriterinde ise Türkiye 3,00 puandan 2,82 puana gerilemiştir. Türkiye'nin "Altyapı" kriterinde ise olumlu yönde değişim olmuştur. 2010 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Çek Cumhuriyeti, en kötü LPE performansını ise Slovenya göstermiştir.

2012	Genel LPE		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ											
			Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
ÜLKE	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çin	3,52	26	3,25	30	3,61	26	3,46	23	3,47	28	3,52	31	3,80	30
Türkiye	3,51	27	3,16	32	3,62	25	3,38	30	3,52	26	3,54	29	3,87	27
Slovenya	3,29	34	3,05	38	3,24	33	3,34	31	3,25	33	3,20	44	3,60	43
Tayland	3,18	38	2,96	42	3,08	44	3,21	35	2,98	49	3,18	45	3,63	39
Şili	3,17	39	3,11	35	3,18	37	3,06	44	3,00	46	3,22	41	3,47	54
Macaristan	3,17	40	2,82	47	3,14	40	2,99	52	3,18	36	3,52	30	3,41	61
Çek Cumh.	3,14	44	2,95	43	2,96	50	3,01	45	3,34	31	3,17	46	3,40	63
Hindistan	3,08	46	2,77	52	2,87	56	2,98	54	3,14	38	3,09	54	3,58	44
Bahreyn	3,05	48	2,67	60	3,08	43	2,83	72	2,94	53	3,42	34	3,42	60
Yunanistan	2,83	69	2,38	94	2,88	53	2,69	87	2,76	73	2,98	63	3,32	67

Tablo 7. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2012 Yılı LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2012) verilerinden derlenmiştir.

Not: Dünya Bankasınca hazırlanan 2012 LPE listesinde İsrail yer almamaktadır.

2012 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puanı ve sırası Tablo 7'de gösterilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye 3,51 LPE puanı ile 27. sıraya yükselmiştir. 2010 yılına göre 2012 yılında Türkiye'nin LPE puanı 3,22'den 3,51'e çıkmış ve sırası da 27'ye yükselmiştir. Türkiye 2012 yılında karşılaştırdığımız 11 ülke içinde yükselerek Çin'den sonra 2. sırada yer almıştır. Çek Cumhuriyeti 2010'daki durumunu koruyamayarak 3,14 puanla genel LPE'de 44. sıraya gerilemiştir. Kıyaslanan 11 ülke içinde Çin ve Tayland, ilk 5 ülke içindeki yerlerini korumuşlar, Şili ve Slovenya son

5'ten ilk 5 ülke arasına yükselmiş, Bahreyn tekrar son 5 ülke arasına gerilemiş, Çek Cumhuriyeti zayıf bir performansla son 5'e gerilemiş, Macaristan ve Hindistan ise son 5'te yer almaya devam etmişlerdir. İsrail 2012 LPE raporunda yer almamaktadır. Türkiye 2012 yılında "Zamanlama" kriterinde 3,87 puanla 2010 yılındaki 3,94 puanının altında olsa da yine diğer kriterlere göre en yüksek puanı alarak iyi bir performansla 11 ülke içinde 1. sırada yer almıştır. "Gümrükleme" kriterinde ise Türkiye, 2.82 puandan 3,16 puana yükselmiştir.

Türkiye'nin "Altyapı" kriterinde ise olumlu yönde değişimi devam etmiş, 11 ülke içinde en iyi sonuçla 3,62 puan alarak 1. sırada yer almıştır. Ayrıca Türkiye "Lojistik Kalite ve Yetkinlik" kriterinde de 2012 yılında iyi bir performans göstermiş, 3,52 puanla 11 ülke içinde 1. sıraya yükselmiştir. 2012 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Çin, en zayıf LPE performansını ise Yunanistan göstermiştir.

2014	LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ													
	Genel LPE		Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çin	3,53	28	3,21	38	3,67	23	3,50	22	3,46	35	3,50	29	3,87	36
Türkiye	3,50	30	3,23	34	3,53	27	3,18	48	3,64	22	3,77	19	3,68	41
Çek Cumh.	3,49	32	3,24	33	3,29	36	3,59	13	3,51	29	3,56	25	3,73	39
Macaristan	3,46	33	2,97	48	3,18	40	3,40	32	3,33	37	3,82	15	4,06	20
Tayland	3,43	35	3,21	36	3,40	30	3,30	39	3,29	38	3,45	33	3,96	29
Slovenya	3,38	38	3,11	41	3,35	32	3,05	57	3,51	30	3,51	28	3,82	37
İsrail	3,26	41	3,10	43	3,11	45	2,71	96	3,35	36	3,20	46	4,18	12
Şili	3,26	42	3,17	39	3,17	41	3,12	53	3,19	44	3,30	40	3,59	44
Yunanistan	3,20	44	3,36	28	3,17	42	2,97	62	3,23	40	3,03	61	3,50	54
Bahreyn	3,08	52	3,29	30	3,04	49	3,04	58	3,04	51	3,29	42	2,80	119
Hindistan	3,08	54	2,72	65	2,88	58	3,20	44	3,03	52	3,11	57	3,51	51

Tablo 8. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2014 Yılı LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2014) verilerinden derlenmiştir.

2014 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puan ve sırası Tablo 8'de verilmiştir. Bu tabloya göre Türkiye 3,50 LPE puanı ile 30. sıraya gerilemiştir. 2012 yılına göre 2014 yılında Türkiye'nin LPE puanı 3,51'den 3,50'ye düşmüş, sırası ise 30'a gerilemiştir. Türkiye 2014 yılında karşılaştığımız 11 ülke içinde yerini koruyarak Çin'den sonra 2. sıradaki yerini korumuştur. Çek Cumhuriyeti 2012'deki durumundan daha iyi bir sonuçla 3,49 puanla genel LPE'de 32. sıraya yükselmiştir. Kıyaslanan 11 ülke içinde Çin, Tayland ve Türkiye, ilk 5 ülke içindeki yerlerini ko-

rumuştur. Çek Cumhuriyeti ve Macaristan ilk 5 ülke arasında yer almış, Şili, İsrail ve Bahreyn son 5 ülke içinde yer alırken Slovenya 3 basamak gerileyerek 6. sıraya gerilemiştir. Yunanistan ve Hindistan ise son 5 ülke arasında yer almaya devam etmiştir. Türkiye 2014 yılında “Zamanlama” kriterinde 3,68 puanla, 2012 yılındaki 3,87 puandan geriye düşerek 11 ülke için de 7. sıraya gerilemiştir. “Gümrükleme” kriterinde iyileşmesi devam eden Türkiye 3,16 puandan 3,23 puana yükselmiştir. Türkiye’nin “Altyapı” kriterinde ise az da olsa gerileme yaşanmış, 11 ülke içinde 3,53 puan alarak Çin’den sonra 2. sırada yer almıştır. Ayrıca Türkiye “Lojistik Kalite ve Yetkinlik” kriterinde de 2014 yılında iyi bir performans göstermiş, 3,64 puanla 11 ülke içinde 1. sıradaki yerini korumuştur. 2014 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Çin, en kötü LPE performansını ise Hindistan göstermiştir.

2016	Genel LPE		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ											
			Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
ÜLKE	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çek Cumh.	3,67	26	3,58	19	3,36	35	3,65	18	3,65	26	3,84	21	3,94	28
Çin	3,66	27	3,32	31	3,75	23	3,70	12	3,62	27	3,68	28	3,90	31
İsrail	3,66	28	3,50	23	3,49	30	3,38	37	3,60	28	3,72	26	4,27	10
Macaristan	3,43	31	3,02	49	3,48	32	3,44	34	3,35	34	3,40	41	3,88	33
Türkiye	3,42	34	3,18	36	3,49	31	3,41	35	3,31	36	3,39	43	3,75	40
Hindistan	3,42	35	3,17	38	3,34	36	3,36	39	3,39	32	3,52	33	3,74	42
Bahreyn	3,31	44	3,14	41	3,10	48	3,33	41	3,38	33	3,32	44	3,58	51
Tayland	3,26	45	3,11	46	3,12	46	3,37	38	3,14	49	3,20	50	3,56	52
Şili	3,25	46	3,19	35	2,77	63	3,30	43	2,97	56	3,50	34	3,71	44
Yunanistan	3,24	47	2,85	55	3,32	37	2,97	64	2,91	60	3,59	30	3,85	34
Slovenya	3,18	50	2,88	53	3,19	43	3,10	53	3,20	44	3,27	46	3,47	60

Tablo 9. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye’den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2016 Yılı Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2016) verilerinden derlenmiştir.

2016 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puan ve sırası Tablo 9’da verilmiştir. 2014 yılına göre 2016 yılında Türkiye’nin LPE puanı 3,50’den 3,42 ye düşmüş ve sırası da 34’e gerilemiştir. Türkiye 2016 yılında karşılaştığımız ülkeler içinde listede 5. sırada yer almıştır. Çek Cumhuriyeti yine iyi bir performans göstererek 2016’da 3,67 puanla genel LPE’de 26. sıraya, kıyaslanan ülkeler içinde ise 1. sıraya yükselmiştir. 11 ülke içinde Çek Cumhuriyeti, Çin, İsrail, Macaristan ve Türkiye ilk 5 ülke içerisinde yer almış, Hindistan da daha iyi bir performans göstererek 6. sıraya yükselmiş, Şili, Bahreyn, Slovenya, Yunanistan ve Tayland ise son 5 ülke içinde yer almıştır. Türkiye 2016 yılında “Zamanlama” kriterinde 3,75 puanla 2014 yılındaki 3,68 puandan daha fazla puan alarak 11 ülkeli liste içinde 6. sıraya

yükselmiştir. “Gümrükleme” kriterinde Türkiye'nin puanı 3,23 puandan 3,18 puana gerilemiştir. Türkiye'nin “Altyapı” kriterinde ise gerilemesi devam etmiş olmasına rağmen, İsrail'le beraber 3,49 puan alarak Çin'den sonra 2. sırada yer almıştır. Ayrıca Türkiye “Lojistik Kalite ve Yetkinlik” kriterinde de 2016 yılında gerileme yaşamış, 3,31 puanla Türkiye dahil 11 ülkenin bulunduğu liste içinde 7. sıraya gerilemiştir. 2016 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Çek Cumhuriyeti, en zayıf LPE performansını ise Slovenya göstermiştir.

2018	Genel LPE		LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ											
			Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
ÜLKE	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çek Cumh.	3,68	22	3,29	30	3,46	26	3,75	10	3,72	20	3,70	24	4,13	16
Çin	3,61	26	3,29	31	3,75	20	3,54	18	3,59	27	3,65	27	3,84	27
Macaristan	3,42	31	3,35	27	3,27	30	3,22	43	3,21	38	3,67	26	3,79	32
Tayland	3,41	32	3,14	36	3,14	41	3,46	25	3,41	32	3,47	33	3,81	28
Şili	3,32	34	3,27	32	3,21	34	3,27	38	3,13	43	3,20	44	3,80	31
Slovenya	3,31	35	3,42	24	3,26	31	3,19	47	3,05	50	3,27	40	3,70	38
İsrail	3,31	37	3,32	29	3,33	28	2,78	75	3,39	34	3,50	32	3,59	48
Yunanistan	3,20	42	2,84	47	3,17	38	3,30	35	3,06	48	3,18	45	3,66	42
Hindistan	3,18	44	2,96	40	2,91	52	3,21	44	3,13	42	3,32	38	3,50	52
Türkiye	3,15	47	2,71	58	3,21	33	3,06	53	3,05	51	3,23	42	3,63	44
Bahreyn	2,93	59	2,67	63	2,72	68	3,02	55	2,86	58	3,01	60	3,29	68

Tablo 10. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2018 Yılı LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2018) verilerinden derlenmiştir.

2018 yılı LPE raporuna göre 11 ülkenin LPE puan ve sırası Tablo 10'da gösterilmiştir. 2016 yılına göre 2018 yılında Türkiye'nin LPE puanı 3,42'den 3,15'e düşmüş ve sırası da 47'ye gerilemiştir. 2007 yılında da 3,15 puan alan Türkiye'nin, o yıl yayınlanan raporda 34. sırada yer almasına rağmen 2018 yılında aynı puanla 47. sırada yer alması, diğer ülkelerin 2018 yılında çok daha iyi bir performans gösterdiğini ortaya koymaktadır. Listede en son sırada yer alan Bahreyn 2018 yılının en zayıf performans gösteren ülkesi olmuştur. Türkiye 2018 yılında karşılaştığımız kendisi dahil 11 ülkeli liste içinde zayıf bir performansla 10. sırada yer almıştır. Çek Cumhuriyeti yine iyi bir performans göstererek 2018'de 3,68 puanla genel LPE'de 22. sıraya yükselmiş, kıyaslanan ülkeler içinde ise 1. sıradaki yerini koruyarak istikrarlı bir performans yakalamıştır. 11 ülkeli liste içinde Çek Cumhuriyeti, Çin, Macaristan, Tayland ve Şili ilk 5 ülke içinde yer alırken, 2016'da 6. sırada yer alan Hindistan ise, 9. sıraya gerilemiş, Slovenya performansını artırarak 2016 yılında

son sıradayken, 2018'de 6. sıraya yükselmiş, İsrail, Yunanistan, Hindistan, Türkiye ve Bahreyn son 5 ülke içinde yer almıştır.

Türkiye'nin tüm kriterler içinde 2018 yılında en yüksek puanı aldığı kriter "Zamanlama" olmuştur. Buna rağmen; Türkiye 2018 yılında "Zamanlama" kriterinde 3,63 puanla 2016 yılındaki 3,75 puandan az alarak 11 ülke içinde 8. sıraya gerilemiştir. "Gümrükleme" kriterinde Türkiye, 2016'da aldığı 3,18 puandan 2,71 puana gerileyerek tüm yıllar içindeki en zayıf sonuçla karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'nin "Altyapı" kriterinde ise gerilemesi devam etmiş ve 3,21 puan alarak 7. sıraya düşmüştür. Ayrıca Türkiye "Lojistik Kalite ve Yetkinlik" kriterinde de 2018 yılında gerileme yaşayarak, 3,05 puanla listede 9. sıraya gerilemiştir. 2018 yılında 11 ülke içinde en iyi LPE performansını Çek Cumhuriyeti, en zayıf LPE performansını ise Bahreyn göstermiştir.

ÜLKE	LPE ÖLÇÜM ALT KRİTERLERİ													
	Genel LPE		Gümrükleme		Altyapı		Uluslararası Sevkiyatlar		Lojistik Kalite ve Yetkinlik		Takip ve İzleme		Zamanlama	
	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra	Puan	Sıra
Çin	3,52	1	3,20	2	3,59	1	3,47	1	3,51	1	3,55	1	3,83	2
Çek Cumh.	3,44	2	3,22	1	3,22	4	3,41	2	3,41	2	3,52	2	3,82	3
İsrail	3,37	3	3,15	4	3,31	3	3,06	9	3,41	3	3,45	3	3,88	1
Türkiye	3,33	4	3,02	7	3,31	2	3,21	4	3,34	4	3,38	4	3,71	6
Tayland	3,31	5	3,08	5	3,18	6	3,31	3	3,21	5	3,33	6	3,77	4
Macaristan	3,27	6	3,00	8	3,21	5	3,15	5	3,17	6	3,38	5	3,72	5
Şili	3,22	7	3,17	3	3,04	10	3,12	6	3,07	8	3,29	7	3,65	8
Slovenya	3,20	8	2,97	9	3,15	7	3,11	7	3,17	7	3,22	10	3,57	9
Bahreyn	3,15	9	3,04	6	3,12	8	3,10	8	3,05	9	3,28	8	3,32	10
Yunanistan	3,13	10	2,83	10	3,09	9	2,98	11	3,00	10	3,27	9	3,66	7
Hindistan	2,93	11	2,67	11	2,72	11	3,02	10	2,86	11	3,01	11	3,29	11

Tablo 11. 2007 LPE Sıralamasına Göre Türkiye'den Önceki ve Sonraki 5 Ülkenin 2007-2010- 2012-2014-2016-2018 Yılları Ortalamasına Göre Kendi Aralarındaki LPE Sıralaması

Kaynak: Dünya Bankası LPE (2007-2010-2012-2014-2016-2018) verilerinden derlenmiştir.

Karşılaştırma yaptığımız 11 ülkenin 2007 ile 2018 yılları arasında ölçülen LPE puanlarının aritmetik ortalaması alınarak ülke sıralaması yapılmış ve oluşan liste Tablo 11'de gösterilmiştir. Ayrıca tüm kriterler içinde aynı yöntemle ortalamalar alınarak tabloya gösterilmiştir. Bu tabloya göre 3.52 LPE puanıyla Çin 1. sırada yer alırken, Hindistan ise 2.93 LPE puanıyla 11. olarak son sırada yer almıştır. Türkiye

3,33 LPE puanıyla 4. sırada yer almıştır. Çin, Çek Cumhuriyeti, İsrail, Türkiye ve Tayland listede ilk 5 ülke içinde yer almıştır. Macaristan 6. sırada yer alırken, Şili, Slovenya, Bahreyn, Yunanistan ve Hindistan ise son 5 ülke arasında yer almıştır. Tablodan görüleceği üzere Türkiye kriterler içinde en yüksek puanı 3,71 puan ile “zamanlama” kriterinde almasına rağmen, ülkeler içinde 6. sırada bulunmaktadır. En düşük puanı ise 3,02 puan ile “Gümrükleme” kriterinde almıştır ve bu kriter açısından listede 7. sırada bulunmaktadır. “Altyapı” kriterinde diğer 10 ülkeyle kıyaslandığında Çin’in ardından İsrail’le beraber aynı puanı alarak 2. sırada yer almaktadır. Bu durum Türkiye’nin “Altyapı” kriterinde yıllar içinde nispeten iyi durumda olduğunu göstermektedir. Türkiye, “Uluslararası Sevkiyatlar”, “Lojistik Kalite ve Yetkinlik”, “Takip ve İzleme” kriterlerinde 4. sıradaki yerini korumuştur.

SONUÇ

Bu çalışmanın amacı 2007 yılında LPE’ye göre Türkiye’nin üst sırasında yer alan beş ülke (29. Yunanistan, 30. Çin, 31. Tayland, 32. Şili ve 33. İsrail) ile alt sırasında yer alan beş ülkenin (35. Macaristan, 36. Bahreyn, 37. Slovenya, 38. Çek Cumhuriyeti ve 39. Hindistan) LPE kriterlerine göre karşılaştırmalı olarak analizinin ortaya konulmasıdır. Çalışmada 2007-2018 yılları arasında Dünya Bankası tarafından 6 kez ölçülen LPE bilgileri baz alınarak analiz yapılmıştır. 2007 yılında Dünya Bankası tarafından ilk defa hazırlanmış olan LPE raporu baz alınarak, bu raporda 34. sırada yer alan Türkiye’nin üst sırasında bulunan 5 ülke ve Türkiye’nin alt sırasında bulunan 5 ülke ile Türkiye’nin LPE’si karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Dünya Bankası raporlarının yayınlandığı her yıl için ayrı ayrı değerlendirme yapılmıştır. Burada daha öz ve anlaşılabılır bir durum ortaya koyabilmek için LPE ve alt kriterlerin yayınlandığı tüm yılların aritmetik ortalaması alınarak Tablo 11’de gösterilmiştir. Bu ortalama veriler kullanılarak varılan sonuçlara bu bölümde yer verilmektedir. Türkiye Dünya Bankası verilerine göre üst-orta gelire sahip ülkeler kategorisinde yer almaktadır. Ortalama yöntemiyle oluşturulan verilere göre Türkiye, karşılaştırma yapılan ve yüksek gelire sahip ülkelerden Bahreyn, Macaristan, Slovenya, Şili ve Yunanistan’dan LPE’de daha iyi bir performans sergilemiştir. Yüksek gelir grubundan sadece Çek Cumhuriyeti ve İsrail Türkiye’den iyi durumdadır. Üst orta gelir grubunda olan Çin 1. sırada, alt gelir grubundaki Hindistan ise en son sırada yer almıştır.

Karşılaştırılan ülkeler açısından çalışmada elde edilen sonuçlara baktığımızda, 2007 yılında genel olarak 1. sırada en iyi lojistik performansa sahip olan Yunanistan’ın 2018 yılında 8. sıraya gerilemiş olması, Bahreyn’in 2007 yılında 4. sırada iken, 2018 yılında 11. ve son sırada olması, Macaristan’ın 2007 yılında 7. sırada iken, 2018 yılında 3. sıraya yükselmesi, Slovenya’nın 9. sıradan 6. sıraya yükselmesi ve Çek Cumhuriyeti’nin 2007 yılında 10. sırada iken, 2018 yılında 1. sıraya yükselmesi en dikkate değer hususlardandır. Çin hem 2007 yılında hem de 2018

yılında 2. sıradaki yerini koruyarak dönem başı ile dönem sonu arasında 11 ülke arasında aynı performansa sahip olmuş, ancak 2007 yılında tüm ülkeler arasında 30. sıradan, 2018 yılında 26. sıraya yükselerek lojistik performansta az da olsa bir artış kaydetmiştir. Tayland ve Şili için karşılaştırılan dönem başı ile dönem sonu arasında önemli bir değişiklik olmamıştır. İsrail 2007 yılında 5. sırada iken 2018 yılında 7. sıraya gerilemiş, Hindistan ise 2007 yılında 11. sırada iken, 2018 yılında 9. sıraya yükselmiştir.

2007 LPE sıralamasına göre Türkiye'den önceki ve sonraki 5 ülkenin 2007-2010-2012-2014-2016-2018 yılları ortalamasına göre kendi aralarındaki LPE sıralamasına göre; 3.52 LPE puanıyla Çin 1. sırada yer alırken, Hindistan ise 2.93 LPE puanıyla 11. sırada yani son sırada yer almıştır. Türkiye 3,33 LPE puanıyla 4. sırada yer almıştır. Çin, Çek Cumhuriyeti, İsrail, Türkiye ve Tayland listede ilk 5 ülke arasında yer alırken, Macaristan 6. sırada yer almış, Şili, Slovenya, Bahreyn, Yunanistan ve Hindistan ise son 5 ülke içinde yer almışlardır. LPE alt kriterlerinden "Gümrükleme"de yani ilgili kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen gümrük işlemlerindeki işlem süresi, işlem kolaylığı, formalitelerin öngörülebilirliği ile ilgili verimlilik düzeyi ile ilgili soruların neticesinde Türkiye en düşük puanı 3,02 puan ile "Gümrükleme" kriterinde almış ve bu kriter açısından listede 7. sırada yer almıştır. Türkiye'nin gümrükleme işlemlerinde gerekli düzenlemeleri yapması ve uluslararası ticareti kolaylaştırıcı tedbirler alması faydalı olacaktır.

"Altyapı" kriterinde sıralama belirlenirken "Limanların, demiryollarının, karayollarının düzeyi nedir?" sorusuna verilen yanıtlara bakılmaktadır. "Altyapı" kriterinde Türkiye diğer 10 ülkeyle kıyaslandığında Çin'in ardından İsrail'le beraber aynı puanı alarak 2. sırada yer almıştır. Bu durum "Altyapı" kriterinde yıllar itibarıyla Türkiye'nin nispeten iyi durumda olduğuna işaret etmektedir. Bununla birlikte daha iyi bir seviyeye gelebilmek için altyapı yatırımlarının planlı ve istikrarlı bir şekilde devam etmesi gerekmektedir. Sevkiyatların planlanan ya da tahmin edilen zamanda alıcıya ulaşma sıklığının değerlendirildiği "Zamanlama" kriterinde ise Türkiye kriterler içinde 3,71 ile en yüksek puanı "Zamanlama" kriterinde almasına rağmen 11 ülke içerisinde 6. sırada yer almıştır. Türkiye, rekabetçi fiyatla sevkiyat gönderebilmek kolaylığına göre değerlendirilen "Uluslararası Sevkiyatlar", lojistik hizmetlerin kalite düzeyi ve yeterliliğinin taşımacılık operatörleri ve gümrük komisyoncularının değerlendirildiği "Lojistik Kalite ve Yetkinlik", "Takip ve İzleme" kriterlerinde 4. sıradaki yerini korumuştur.

Analiz sonuçları, LPE ile ilgili Bozkurt ve Mermertaş (2019), Atalan (2020), Cengiz ve Çetinceli (2020) tarafından yapılan çalışmalarda elde edilen veriler yöntem farklılıklarına rağmen önemli ölçüde eş yönlü kabul edilebilecek benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Bu çalışma sonucunda çalışılan dönem itibarıyla dünya ekonomisinde ilk 20 ülke arasında bulunan Türkiye'nin, 2007 yılında genel LPE sıralamasında 34. sırada yer alması lojistik performans açısından pek iyi bir durum-

da olmadığını gösterirken, 2012 ve 2014 yıllarında nispi bir ilerleme kaydedilmesi pozitif bir sinyal verse de 2016 ve 2018 yıllarında tekrar lojistik performansın zayıflayarak karşılaştırılan 10 ülkenin 9'unun gerisinde kalınması ve 2018 yılında genel sıralamada 47. sıraya düşülmesi lojistik alanında ve özellikle lojistik performansı belirleyen 6 kriter üzerinde ciddi önlemler alınarak, gerekli çalışmaların üst düzeylere çıkarılması gerektiğini göstermektedir. Türkiye coğrafi ve jeostatejik konumuyla doğu-batı ve kuzey-güney güzergahında lojistik olarak önemli bir avantaja sahiptir. 2019 yılının son günlerinde kabul edilerek yürürlüğe konulan Türkiye Lojistik Master Planı lojistik altyapının iyileştirilmesine yönelik önemli hedefler içermektedir. Yeni lojistik merkez ve üslerin kurulması, kara, deniz, hava ve demiryolları alt yapılarının geliştirilmesi, gümrük kapılarının iyileştirilmesi, gümrük altyapısı ve modernizasyonunun güçlendirilmesi Türkiye'nin orta ve uzun vadede lojistik performansına önemli katkılar sağlayacaktır.

Bu çalışmada Türkiye'nin LPE'ye göre Dünya Bankası'nın 2007 yılı LPE sıralaması baz alınarak Türkiye'den önceki 5 ülke ve sonraki 5 ülke ile yani toplamda 10 ülke ile karşılaştırmalı analize tabi tutulması seçilen ülke sayısının az olması bakımından çalışmanın bir kısıtı olarak görülebilir. Çalışma daha sonraki dönemlerde yine Dünya Bankası LPE verileri baz alınarak Türkiye ile daha fazla sayıda ülkenin (örneğin, en az 20-25 ülke) karşılaştırılması ya da bölge veya komşu ülkelerle karşılaştırılması yapılarak zenginleştirilebilir.

Yazar Katkı Oranları:

Çalışmanın Tasarlanması (Design of Study) : NE(% 50), RKC (% 50)

Veri Toplanması (Data Acquisition) : NE(% 50), RKC (% 50)

Veri Analizi (Data Analysis) : NE(% 50), RKC (% 50)

Makalenin Yazımı (Writing up) : NE(% 50), RKC (% 50)

Makale Gönderimi ve Revizyonu (Submission and Revision) : NE(% 50), RKC (% 50)

KAYNAKÇA

- ATALAN, Abdulkadir, "Logistic Performance Index of OECD Members", *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 12(23), 2020, ss. 598-608.
- BABACAN, Muazzez, "Lojistik Sektörünün Ülkemizdeki Gelişimi ve Rekabet Vizyonu", *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 3/1, 2013, ss. 8-15.
- BAYAT, Tuğrul ve ÖZDEMİR, Şuayip, "Yeni Bir Lojistik Performans Endeksi Oluşturmak İçin Gerekli Olan Kriterlerin Belirlenmesi Üzerine Araştırma", *V. Ulusal Lojistik ve Tedarik Zinciri Kongresi*, Mersin, 26-28 Mayıs 2016, ss. 1-11.
- BOZKURT, Cuma ve MERMERTAŞ, Funda, "Türkiye ve G8 Ülkelerinin Lojistik Performans Endeksine Göre Karşılaştırılması", *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7/2, 2019, ss. 107-118.
- CENGİZ, Hayri ve ÇETİNCELİ, Koray, "Türkiye ve BRICS Ülkelerinin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Gelişmişlik Endeksleri ile Lojistik Performans Endekslerinin Karşılaştırılması", *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı:38, 2020/3, s.165-185
- DEMİR, Muhittin Hakan, *Çağdaş Lojistik Uygulamaları*, Anadolu Üniversitesi AÖF Yayınları, Eskişehir 2013.
- ERKAN, Birol, "Türkiye'de Lojistik Sektörü ve Rekabet Gücü", *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi (ASSAM-UHAD)*, 1/1, 2014, ss. 44-65.
- GÜLEN, Kemal Güven, *Lojistik Sektöründe Durum Analizi ve Rekabetçi Stratejiler*, İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2010-70, İstanbul 2010.
- KARA, Mehmet, TAYFUR, Lütfü ve BASIK, Hamit, "Küresel Ticarete Lojistik Üslerin Önemi ve Türkiye", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6/11, 2009, ss. 69-84.
- KILIÇ, Yavuz, KARAAATLI, Meltem AYCAN, DEMİRAL, Mehmet Fatih ve PALA, Yunus (2009). "Gelişmekte olan Ülkelerde Sürdürülebilir Kalkınma Açısından Lojistik Köyler: Türkiye Örneği" *Uluslararası Davraz Kongresi Kitabı*, 24-27 Eylül 2009, ss. 739-752.
- OĞUZ, İbrahim Halil ve OĞUZ, Demet, "Türkiye Ekonomisinde Lojistik", *Uluslararası İşletme ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 1/2, 2019, ss.65-74.
- TUNÇ, Hakan ve KAYA, Murat, "Türkiye'de Lojistik Sektörünün Gelişmesinde Dış Ticaretin Rolü Üzerine Bir Nedensellik Analizi", *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7/14, 2016, ss. 58-65.
- YAPRAKLI, Tevfik Şükrü ve ÜNALAN, Musa, "Küresel Lojistik Performans Endeksi ve Türkiye'nin Son 10 Yıllık Performansının Analizi", *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 31/3, 2017, 589-606.
- Dünya Bankası-World Bank (2007). Connecting to Compete 2007: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- Dünya Bankası-World Bank (2010). Connecting to Compete 2010: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- Dünya Bankası-World Bank (2012). Connecting to Compete 2012: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- Dünya Bankası-World Bank (2014). Connecting to Compete 2014: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- Dünya Bankası-World Bank (2016). Connecting to Compete 2016: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- Dünya Bankası-World Bank (2018). Connecting to Compete 2018: Trade Logistics in the Global Economy The Logistics Performance Index and Its Indicators. Washington, DC 20433: The World Bank.
- T.C. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, *Lojistik Performans Endeksi*, Ekonomik Analiz ve Değerlendirme Dairesi, Yayın No: 138, Ankara 2012.
- UTİKAD (Uluslararası Taşımacılık ve Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği), <https://www.utikad.org.tr/Detay/Sektor-Haberleri/23460/lojistik-performans-endeksi-2018-veturkiye> (Erişim Tarihi: 03.06.2021).